

ASKERİ ARAÇ TASARIMLARINDA BELİRLENMİŞ KRİTERLER DOĞRULTUSUNDA ESTETİK KAVRAMININ SORGULANMASI

Ömer Orhun Baysal, Otokar, Ergonomik Sistemler Birimi

Savunma sanayi kara araçları projeleri çerçevesinde, endüstri ürünleri tasarımcılarının katkısını anlamak üzere, tasarım yaparken uydukları kriterleri anlamak gerekmektedir. Bu kapsamda, “Savunma sanayinde, endüstri ürünleri tasarımcısının elinin değdiği projelerde askeri estetik var mıdır?” ve “Savunma sanayi kara araçları tasarımında ürün anlambilimsel bir yaklaşım var mıdır?” sorularına cevap verebilmek üzere bu çalışma hazırlanmıştır. Bu çalışma kapsamında, envanterde bulunan altı adet ana muharebe tankının görsellerinin yanına, çalışma öncesi bir beyin fırtınası oturumu ile belirlenen ve estetik olguları yansıtabileceği düşünülen sekiz kriter yazılmış ve bir değerlendirme tablosu hazırlanmıştır. Bu tanklar, bu kriterlere dayanarak yirmi kişi ile estetik açıdan değerlendirilmiştir. Yirmi kişiden oluşan değerlendirme grubu endüstriyel tasarımcı, konstrüktör, mühendis ve tank kullanıcılarını içermektedir. Katılımcılardan, belirlenen kriterler doğrultusunda 1 ile 5 arası puanlama yapmaları istenmiştir. Tablo üzerinden yapılan puanlama sonrası, katılımcılara hangi tankı estetik buldukları, hangi tankı estetik bulmadıkları ve nedenleri sorulmuştur. Çalışma sırasında baştan belirlenen kriterlere göre verilen puanların dağılımının, askeri estetik kavramını yansıtip yansıtmadığı irdelenmiştir. Hangi tankın estetik bulunduğu, hangisinin estetik bulunmadığı ve bunların nedeni sorusuna verilen cevaplar ile önceden belirlenen kriterlerin karşılaştırması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Askeri estetik; gösterebilim; anlambilim; savunma sanayi kara araçları; ana muharebe tankı.

GİRİŞ: ESTETİK VE GÜZELLİK ÜZERİNE

Estetik kelimesi Yunanca *aisthesis* veya *aisthanesthai* kelimelerinden türemiştir. Duygu ile algılamak anlamındadır. Estetik, duygusallığın sağladığı bilgilerin bilimidir. Estetiği bir bilim haline sistematize eden düşünür, Alman filozof Alexander Gottlieb Baumgarten'dir (Yıldırım, 2005). Baumgarten'e göre mantık, düşünce ve zihne bağlı bilgilerin doğruluğunu incelemektedir. Estetik de duyu ve duygulara bağlı bilgilerin doğruluğunu incelemektedir. Estetik, mantığın ikiz kardeşi veya duyulara dayalı bilgilerin mantığı olarak ortaya konmuştur (Yıldırım, 2005).

Duygusallığın sağladığı bilgileri sorgulayan ilk kişi Baumgarten değildir. Ondan çok önce Platon, Aristoteles, Plotinus, Kant, Shiller ve Hegel güzeli tariflemeye çalışarak duygusal algı ile ilgilenmişlerdir (Topakkaya, 2014, 127).

“Platon için güzel; meydana gelmeyen, yok olmayan, başka bir şeye dönüşmeyen tek ve kendinde var olan sonsuz bir ideadır. O halde doğada gördüğümüz ve güzel dediğimiz şeyler bu ideadan aldıkları pay ölçüsünde bize güzel görünürler. Onlar aslında gerçek güzelliğin kopyalarıdır.

Aristoteles’e göre güzellik, matematiksel olarak orantılı ve ölçülü olandır.

Plotinus’a göre güzel, ideden veya Tanrı’dan pay alan şey, yani ‘ilahi aklın’ evrende ışmasıdır.

Kant, güzelliği bir takım temel ilkelerden hareketle açıklar. Bunlar:

1. Güzellik, hiçbir karşılık gözetmeksizin hoşlanmaktır.
2. Güzellik, hoş olandan ve faydalı olandan ayrılır.
3. Güzellik, objenin amaca uygun olmasıdır.
4. Güzel, yalın bir şekilde genel olarak hoş a gidendir.

Schiller’e göre de güzelliğin bir duygusal, bir de akli yanı vardır. Güzellik aklın, duyuların şekillenmesidir. İnsandaki oyun içgüdü, aklı ve duyuları yaşama ve güzellik içgüdü şeklinde birleştirir.

Hegel’de, güzelliği ‘idenin duygusal görünüşü’ olarak tanımlar. Hegel’in felsefesinin temelinde, O’nun Geist ya da İde adını verdiği mutlak bir ilke vardır.”

İLETİŞİMDE ESTETİK ALGIDAN GÖSTERGEBİLİME VE ÜRÜN ANLAM BİLİMİNE

Çalışmanın sonraki evrimi “Belirli bir sektörde herkesin beğenebileceği bir endüstri ürün tasarımı var mıdır?” sorusu üzerinden, estetik algıdan, göstergebilim ve onun bir alt dalı olan anlambilime uzanacak ve askeri araç tasarım kriterlerinin kullanıcı ile nasıl iletişime geçtiğini sorgulayacaktır.

Göstergelerin bilimi *göstergebilim*, genellikle dil bilimi ve felsefe ile ilgilenir. Göstergebilim bir iletişim ve kavrama bilimidir. Gösterge, kilise tarafından ortaya konmuş olan “herhangi bir şey, bir nedenden dolayı ortaya çıkmaktadır” felsefesinden tariflenir (Hardt, 2005). Skolastik felsefeye göre, gösterge bilimi, yani *science of signs* ya da *design is science*, tasarım kelimesini bir bilim olarak anlamlı kılmaktadır (Hardt, 2005).

Göstergebilim, üç alt bilimden oluşmaktadır (Bayrakçı, 2004). *Tümcebilim* (*syntax*) göstergeler arası ilişkiyi inceler. *Edimbilim* (*pragmatics*) göstergeler ve kullanıcıları arasındaki bağıntıyı inceler. *Anlambilim* (*semantics*) ise göstergeler ve onların anlamları arasındaki bağıntıyı inceler.

Ürün semantiğinin odağı işlevin ardındaki biçim değil, daha çok anlamın ardındaki biçim olarak düşünülür. Tasarımcılar da çift taraflı bir tasarımcı ve kullanıcı eşitliğinin ve denkleminin bir tarafıdır (Krippendorff ve Butter, 1984).

Kullanıcının bir üründe neyi algıladığını tariflemek ve bu ürüne yönelik yargısının ne olduğunu açıklayan nitelikleri bulmak ürün anlam biliminin temel amacıdır (Vergara vd., 2007). Ürünün anlamsal yapısı, yeni ürünlerin yerleşik teknik tanımlarla ölçümlendirilmesine ve daha çok potansiyel kullanıcılar tarafından bu yeni ürünün nasıl algılandığı sorunu ile ilgili olan farklı yönlerinin analiz edilmesine, değerlendirilmesine ve sentezlenmesine yardımcı olacaktır.

ASKERİ ESTETİK

Uluslararası arenada, ülkelerin ekonomik ve siyasal alandaki gücünü belirleyen unsurlarından birisi olan savunma sanayinde, dünyada yaşanan teknolojik gelişmelere paralel olarak değişime, yeniliğe ve modernizasyona sürekli ihtiyaç duyulmaktadır. Ülke savunması gibi stratejik bir konuyla doğrudan ilgisi ve yukarıda belirtilen uluslararası arenadaki belirleyici rolü, savunma sanayi sektörünün diğer piyasalardan farklılaşmasına neden olmuştur.

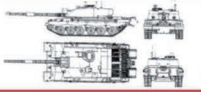

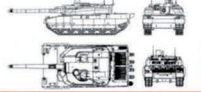

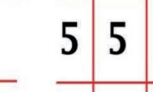

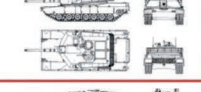

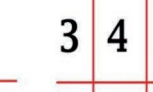

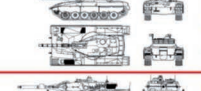

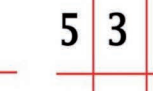

Bu bildiride aktarılan çalışma, savunma sanayi kara araçları projeleri için ve “Ortak bir *askeri estetik* yargısı var mıdır?”, “Ortak askeri estetik yargısı varsa bu hangi kriterler göz önünde bulundurularak gözlemlenebilir?” sorularına yanıt aramak amacıyla yürütülmüştür. Çalışma kapsamında, envanterde bulunan altı adet ana muharebe tankı (AMT) estetik açıdan değerlendirmeye tabi tutulmuştur (Resim 1). Bu ana muharebe tanklarının görsellerinin yanına, çalışma öncesi estetik olguları yansıtabileceği düşünülen sekiz kriter yazılmış ve bir değerlendirme tablosu hazırlanmıştır. Bu sekiz kriter, firma içi tasarımcıların bir araya geldiği bir beyin fırtınası oturumunda belirlenmiştir. Beyin fırtınası oturumunda *askeri estetik* temasını temsil eden çeşitli anahtar kelimeler belirlenmiş, bunların arasından askeri araçlarda estetik olguları yansıtabileceği düşünülen *saldırgan, dayanıklı, düşmana korku verici, teknolojik, atılın, korunaklı, dosta güven veren ve modern* anahtar sözcükleri, ortak estetik yargıyı yansıtmaları açısından diğerleri arasından seçilmiştir.

Kriterlerin belirlenmesinin ardından, altı ana muharebe aracı yirmi kişi ile yapılan bir görüşme ile bu kriterler açısından değerlendirilmiştir. Yirmi kişi ile yapılan değerlendirme, endüstriyel tasarımcı, konstrüktör, mühendis ve tank kullanıcısı meslek gruplarını içermektedir. Bu katılımcılar firma içi, askeri araçlar hakkında bilgi sahibi olan çalışanlar arasından seçilmiştir. Tüm katılımcılar, belirlenmiş ana muharebe tanklarının fotoğraflarını gördükleri anda detay özelliklerini bilecek ölçüde tanımaktadırlar.

Yöntem olarak katılımcılar ile birebir görüşülmüştür. Önce katılımcıların belirlenmiş tankları tanıdıkları bilinerek, değerlendirme için A3 renkli çıktı halinde boş tablo verilmiştir. Ardından Resim 2’deki gibi katılımcıların altı AMT’yi ayrı

Resim 1. Soldan sağa ve aşağıdan yukarı sırasıyla değerlendirilen altı ana muharebe tankı (Challenger, Leclerc, T-90, M1A2 Abrahams, Merkava, Leopard 2)

TANK GÖRSELLERİ				SALDIRGAN	DIRANLIK	ÖZMANKI AĞIRLI VERGİ	TEKNOLOJİK	AĞIRLIK	KORUNAKLI	İSTİSRAAT GÜVEN VERGİ	MODERN
				4	4	5	3	4	4	5	3
				3	5	3	4	3	4	3	4
				5	5	5	3	5	4	5	3
				3	4	4	5	3	5	4	4
				5	3	3	4	4	3	3	4
				5	5	5	5	5	5	5	5

Resim 2. Katılımcılar ile paylaşılan ve kriterlere göre değerlendirilmiş örnek tablo

ayrı belirlenen kriterler doğrultusunda 1 ile 5 arasında puanlama yaparak değerlendirmeleri istenmiştir. Puanlama bittikten ve aradan 15 dakika geçtikten sonra, katılımcılara hangi tankı estetik buldukları, hangi tankı estetik bulmadıkları ve nedenleri sorulmuştur. Çalışma sırasında baştan belirlenen kriterlere göre verilen puanların dağılımının, estetik olguları yansıtıp yansıtmadığı irdelenmiştir. Hangi

tankın estetik bulunduğu, hangisinin estetik bulunmadığının ve nedeni sorusuna verilen cevaplar ile önceden belirlenen kriterlerin karşılaştırması yapılmıştır.

Bulgu 1

Katılımcılardan gelen değerlendirmeler sonrası her AMT için tüm katılımcıların verdiği puanlar toplanmıştır. Ayrıca, katılımcıların verdikleri puanların toplamı ile en estetik buldukları ve bulmadıkları AMT'ler değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucu katılımcılardan 15 tanesinin verdikleri puan toplamı ile en estetik buldukları ve en estetik bulmadıkları AMT'ler örtüşmektedir. Bu kapsamda baştan belirlenen kriterlerin estetiklik olgusunu %75 oranında yansıttığı söylenebilir.

Bulgu 2

Tablo 1'de AMT'lere verilen puanların toplamı ve katılımcıların en estetik buldukları ve en estetik bulmadıkları AMT'lerin sayısı bulunmaktadır. Değerlendirme sonucunda, AMT 6, en yüksek puanı almış ve sekiz katılımcı tarafından *en estetik bulunan* AMT olmuştur. Ayrıca, en düşük puan toplamını alan AMT 1, sekiz katılımcı tarafından *en estetik olmayan* AMT olarak nitelendirilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda kriterlere verilen puanların toplamının estetik algıyı yansıttığını söylemek mümkündür.

Tablo 1. Değerlendirme sonuçları

	AMT'lere verilen puanların toplamı	En estetik bulunan AMT'ler (20 katılımcı)	En estetik bulunmayan AMT'ler (20 katılımcı)
AMT 1	454	0	8
AMT 2	489	0	2
AMT 3	558	7	7
AMT 4	601	1	2
AMT 5	580	4	1
AMT 6	636	8	0

Bulgu 3

Tablo 1'deki *en estetik bulunan* ve *en estetik bulunmayan* kolonları incelendiğinde, farklı bir sonuç göze çarpmaktadır. AMT 3, yedi katılımcı tarafından en estetik bulunan örnek olurken, yedi katılımcı tarafından ise en estetik bulunmayan örnek olmuştur. Bu sonuç ışığında aynı kriterler ile aynı ürünü inceleyen katılımcıların, bu kadar yüksek örnekleme ile zıt kutuplarda beğeni algısının aynı ürün üzerinde yoğunlaşması, kriterlerin katılımcılar tarafından farklı değerlendirildiği algısını oluşturmaktadır. Bu estetik algının kişiden kişiye değişebileceğine önemli bir kanıt sunmaktadır.

Bulgu 4

Hangi AMT'nin en estetik bulunduğu nedenlerine verilen cevaplar doğrultusunda aşağıdaki anahtar kelimeler, katılımcı sayısı değerlendirmesine göre sıralanmıştır.

Dokuz katılımcı *gövdede ve kulede bütünlük, orantılılık, sadelik ve entegrelik* anahtar kelimelerini en estetik bulma nedenleri olarak belirtmiştir (Katılımcılar 1, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13 ve 19).

Sekiz katılımcı *atılğanlık, saldırganlık, savaşçılık, atiklik ve hızlılık* anahtar kelimelerini en estetik bulma nedenleri olarak belirtmiştir (Katılımcılar 1, 2, 8, 10, 15, 16, 18 ve 20).

Altı katılımcı *keskin hatlılık* anahtar kelimesini en estetik bulma nedeni olarak belirtmiştir (Katılımcılar 1, 2, 5, 7, 8 ve 10).

Beş katılımcı *modernlik, yenilik ve farklılık* anahtar kelimelerini estetik bulma nedenleri olarak belirtmiştir (Katılımcılar 9, 10, 11, 16 ve 17).

Dört katılımcı *sağlamlık, güvenlilik, dayanıklılık ve korunaklılık* anahtar kelimelerini en estetik bulma nedenleri olarak belirtmiştir (Katılımcılar 10, 11,13 ve 14).

Üç katılımcı da *teknolojiklik* anahtar kelimesini en estetik bulma nedeni olarak belirtmiştir (Katılımcılar 16, 18 ve 20).

Hangi AMT'nin en estetik bulunmadığının nedenlerine verilen cevaplar doğrultusunda aşağıdaki anahtar kelimeler, katılımcı sayısı değerlendirmesine göre sıralanmıştır.

On katılımcı *kabalık, hantallık, özenilmemişlik ve basitlik* anahtar kelimelerini en estetik bulunmama nedenleri olarak belirtmiştir (Katılımcılar 1, 2, 6, 8, 10, 12, 15, 16, 17 ve 18).

Altı katılımcı *karmaşıklık* anahtar kelimesini en estetik bulunmama nedeni olarak belirtmiştir (Katılımcılar 4, 9, 10, 11, 12 ve 13).

Dört katılımcı *kule ve gövdenin orantısızlığı, bütünlük olmaması, ve entegre durmaması* anahtar kelimelerini en estetik bulunmama nedenleri olarak belirtmiştir (Katılımcılar 3, 13, 19 ve 20).

İki katılımcı *eskilik ve teknolojik bulunmayış* anahtar kelimelerini en estetik bulunmama nedenleri olarak belirtmiştir (Katılımcılar 5 ve 14).

İki katılımcı *güvensizlik* anahtar kelimesini en estetik bulunmama nedeni olarak belirtmiştir (Katılımcılar 10 ve 13).

En estetik bulunan ve en estetik bulunmayan AMT'ler için katılımcıların değerlendirmeleri yorumlanmadan Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. En estetik bulunan ve en estetik bulunmayan AMT'ler için katılımcıların değerlendirmeleri

Katılımcı	En Estetik Bulunan AMT No.	En Estetik Bulunan AMT için Değerlendirmeler	En Estetik Bulunmayan AMT için Değerlendirmeler	En Estetik Bulunmayan AMT No.
1	6	Keskin hatları saldırgan ve atılgan duruyor. Bıçak gibi. Gövde ve kule uyumlu. Balta gibi keskin. Sade ve bütün duruyor. Audi araba gibi.	Sanayide ustalar yapmış gibi duruyor. Tasarlanmış durmuyor.	1
2	6	Sivri hatlı, atılgan, saldırgan duruyor.	Farları çok çirkin, önü küt, buzdolabına benziyor.	4
3	6	Oranları yerinde. Gövde ve kule önü derli toplu. Sade.	Oransız. Gövde ve kule aynı araca ait değil gibi.	5
4	6	Düşünülmüş, oranları uygun. Kompakt görünüyor. Ekipmanları entegre. Bütün duruyor.	Karmaşık. Ne yapacağı belli değil. Güven vermiyor.	3
5	6	Hatları çizgileri güzel. Keskin hatlı. Sade ve bütünlük var.	Kutu gibi. Hantal duruyor. Eski duruyor. Teknolojik değil.	1
6	6	Daha basık duruyor. Oranları yerinde. Sade, bütünlük var.	Yüksek ve dar. Kaba duruyor. Hatlar çok basit.	1
7	6	Keskin çizgiler. Derli toplu. Kule ve gövde bütün gibi aynı hatları taşıyor.	Kırmızı gözler bilim kurgu gibi. Gerçekçi durmuyor.	3
8	6	Keskin hatları, öne atılgan gibi duruşu var.	Odun gibi, basit ve kaba, uğraşılmamış.	1
9	5	Kulesi farklı, uzay mekiği gibi, diğer hiçbirine benzemiyor. Hem fonksiyon hem görsel amaca uygun.	Düzen yok. Rastgele üniteler konulmuş gibi. Karmaşık. Şekil algılanmıyor.	3

10	5	Kule keskin hatları modern duruyor. Saldırgan ve atılgan bir imajı var. Güven veriyor.	Kaba ve büyük duruyor. Üzerindeki ekipmanlar çok olduğu için hedef olabilir, arızalanma ihtimali var. Etekleri kısa, imha edilebilir.	3
11	5	Kulesi futuristik duruyor. Ufo gibi. Sağlam duruyor.	Karmaşık duruyor.	3
12	5	Uyumlu ve bütün duruyor.	Sonradan eklenmiş gibi. Karmaşık ve uyumsuz duruyor. Çamurluklar kendi hallerinde, düzensiz duruyor.	3
13	4	Boy ve yükseklik oranı ideal. Güven hissi veriyor. Kule gövde birleşimi kapalı, güven veriyor. Sadelik var. Bütünlük var.	Etekleri kısa, tekerlekler büyük. Kule ve gövde uyumsuz. Kule sonradan konulmuş gibi. Karmaşık.	3
14	3	Heybetli sağlam duruyor. Korunaklı ve dayanıklı duruyor.	Eski gözüyor. Modern ve teknolojik değil.	1
15	3	Çok saldırgan ve agresif duruyor. Kızgın bir surati varmış gibi duruyor.	Basit duruyor.	1
16	3	Teknolojik duruyor. Yeni ve gösterişli duruyor. Savaşçı ruhu daha üstün.	Çok basit, sıradan duruyor.	1
17	3	Modern duruyor.	Kaba duruyor.	4
18	3	Kırmızı renkli elektronikler dikkat çekici, daha hafif ve atik duruyor.	Hantal, kaba duruyor.	1
19	3	Gövde ve kule uyumlu. Bütünlük duruyor.	Üst üste konulmuş gibi. Kule gövdeye göre büyük duruyor.	2
20	3	Teknolojik ve hızlı. Saldırgan	Kulesi çok büyük. Oransız.	2

Görsel bütünlük içeren anahtar kelimesinin en estetik bulunan ve en estetik bulunmayan AMT değerlendirme kriterlerinde en üst sırada olması, katılımcıların orantıya dikkat ettiklerini göstermektedir. *Atılganlık, saldırganlık* ve *savaşçılık* anahtar kelimelerinin en beğenilen AMT'ler için kriter olması, beklenen bir sonuçtur. *Yeni, farklı, teknolojik* ve *modern* anahtar kelimeleri de yine hem en estetik bulunan hem de en estetik bulunmayan AMT'ler için önemli bir kriterdir. Az sayıda katılımcı tarafından gündeme getirilse de *güvende hissetme* kriteri estetik bulunma ve bulunmamayı desteklemektedir.

Bulgu 5

En estetik bulunan ve en estetik bulunmayan AMT'ler için oluşturulmuş kriterler için verilen toplam puanlar incelendiğinde aşağıdaki bulgulara erişilmiştir.

AMT 1 en estetik tank bulunmamasına rağmen, *dayanıklı* ve *korunaklı* kriterlerinde aldığı toplam puanlar bu kriterlerin estetik algıdaki etkisine dikkat çekmektedir. AMT 1'in hantal, kaba, basit duruşu onun dayanıklı ve korunaklı gözükmesine etken olmuştur. Ancak bu AMT, estetik bulunmuyor ise, görece daha çok dayanıklı ve korunaklı gözükmemesinin beğeni algısı oluşturmadığı gözlemlenmektedir. Tablo 3'ten anlaşılacağı üzere, AMT 1 *saldırganlık, korku veren, teknolojiklik, güven veren, modern* kriterlerinden düşük puanlar almaktadır. Kriterlerin tamamında alınan puanların yüksekliği beğeni algısını oluşturmaktadır.

AMT 2 *saldırgan, korku veren* ve *atılgan* kriterlerinde düşük puanlar almıştır. AMT 2'nin gövdesinin kulesine göre orantısız oluşu yönündeki katılımcı görüşleri, görsel oranın olmadığı durumlarda beğenin olmuyacağını desteklemektedir.

AMT 3 *saldırganlık, düşmana korku vericilik* ve *atılganlık* kriterlerinde yüksek puan toplamına ulaşmasına karşın, *dayanıklılık* ve *korunaklılık* kriterlerinde en düşük toplam puanı almıştır. Bulgu 3'den hatırlanacağı üzere AMT 3, yedi katılımcı tarafından en estetik tank olarak belirlenirken, yedi katılımcı tarafından en estetik olmayan tank olarak tanımlanmaktadır. Tablo 2 incelendiğinde, AMT 3 teknolojik ve modern duruşu ile en beğenilen tank olarak nitelenirken, bu teknolojikliği ve ünitelerin yerleşimi aynı tankı karmaşık ve düzensiz göstermektedir.

AMT 4 *dayanıklı, korku veren, korunaklı, güven veren* ve *modern* kriterlerinde en yüksek puanlara yakın puanlar alarak, toplamda en yüksek ikinci puanı alan tank olmakla beraber, sadece bir katılımcı tarafından güven, oran, sadelik ve bütünlük tasvirleri ile en beğenilen tank olmuştur. Bununla beraber iki katılımcı ise kaba ve küt hatlı tasvirleri ile AMT 4'ü en estetik bulunmayan tank kategorisinde değerlendirmektedir. Katılımcılara sadece en estetik buldukları ve bulmadıkları AMT sorulduğu için katılımcıların en iyi ikincisi AMT 4 olur muydu, bilinmemektedir. Ancak en çok puanı alan AMT'nin en estetik, en düşük puanı alan AMT'nin en estetik bulunmayan tank olduğu düşünüldüğünde AMT 4'ün katılımcılar tarafından ikinci sırada sıralanacağı düşünülmektedir.

AMT 5 *saldırgan, korunaklı ve modern* kriterlerinde aldığı yüksek puanlar ve dört katılımcı tarafından uyumlu, bütünlük içeren, farklı ve fonksiyonel tasvirleri ile en beğenilen AMT olmaktadır. Bir katılımcı ise AMT 5'in kule ve gövdesini orantısız bulma tasviri ile en estetik bulmadığı tank olarak belirlemektedir.

AMT 6 en estetik bulunan AMT olma sonucunu, tüm kategorilerden aldığı yüksek puanlar toplamı ile doğrulamaktadır. Gövde ve kulenin orantılı oluşunun, sade bütün ve düşük silüetli duruşunun, *dayanıklılık, korunaklılık ve güven veren* kriterlerini desteklediği düşünülmektedir. Keskin, sivri hatlara sahip oluşunun, entegre gözükmesinin, *saldırgan, korku veren, teknolojik, atılgan ve modern* kriterlerini desteklediği düşünülmektedir.

Tablo 3. Kriterler için verilen toplam puanlar

AMT No.	Saldırgan	Dayanıklı	Korku Veren	Teknolojik	Atılgan	Korunaklı	Güven Veren	Modern	Toplam
1	51	74	55	47	56	68	59	43	454
2	49	68	53	63	57	62	63	72	489
3	78	61	78	69	78	59	64	68	558
4	71	82	77	73	70	79	71	74	601
5	78	75	70	70	71	77	62	72	580
6	78	83	74	81	74	80	80	80	636

SONUÇ

Bu çalışmada, askeri estetik kavramı, belirlenen kriterler ve katılımcı tasvirleri çerçevesinde incelenmiştir. *Askeri estetik* kavramının belirlenmiş tüm kriterleri yansıttığı düşünülmektedir.

Bir askeri kara aracın, *saldırgan, dayanıklı, korku veren, teknolojik, atılgan, korunaklı, güven veren ve modern* gözükmesi onu daha estetik ve dolayısı ile kullanıcı tarafından daha benimsenen kılacaktır.

Askeri kara aracının görsel tasarımı, aracın sahip olacağı fonksiyonlar ile sınırlandırılmaktadır. Ancak, üzerinde barındıracağı fonksiyonel parçaların sahip olacağı görsel bütünlük çizgisi ve güçlü, güvenli olma hissi yaratacak duruş tasarımcıları tarafından gözetildiği ölçüde, araç estetik bulunacaktır.

Bu çalışmada belirlenerek kullanılan kriterlerin, firmanın yeni araç projelerinde kendi tasarım çizgisini sürdürmesi açısından bir kılavuz olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Bayrakçı, O. (2004). *Çağdaş İletişim Kuramları Açısından Tasarımda İletişimsel Modeller*. İstanbul: MSGSÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Hardt, M. (2005). *Aesthetics, Semiotics and Design. Presentation of Research Results Kunstthogskolen i Bergen*. 12 Ocak 2015 tarihinde http://www.michael-hardt.com/PDF/research/Aesthetics_semiotics_and_visual_communication.pdf adresinden erişildi.

Krippendorff, K. ve Butter, R. (1984). Product Semantics: Exploring the Symbolic Qualities of Form. *Innovation*, 3(2), 4-9.

Topakkaya, A. (Ed.). (2014). *Ortaöğretim Felsefe Ders Kitabı*. MEB Yayınları.

Vergara, M., Mondragón, S., Sancho-Bru, J.L., Company, P. ve Pérez-González, A. (2007). User Profile Differences in Semantic Design. Application to Hand Tools. J.C. Bocquet (Ed.), *DS 42: Proceedings of International Conference on Engineering Design ICED'07* içinde (1-11). İngiltere: The Design Society.

Yıldırım, Ö. (2005). *Alexander Gottlieb Baumgarten Kimdir?* 10 Ocak 2015 tarihinde http://www.felsefe.gen.tr/alexander_gottlieb_baumgarten_kimdir.asp adresinden erişildi.